DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

15. september 2011 *

I de forenede sager C-483/09 og C-1/10,

angående anmodninger om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 35 EU, indgivet af Audiencia Provincial de Tarragona (Spanien) ved afgørelse af 15. september 2009, som ændret ved afgørelse af 8. oktober 2009, og afgørelse af 18. december 2009, indgået til Domstolen henholdsvis den 30. november 2009 og den 4. januar 2010, i straffesagerne mod

Magatte Gueye (C-483/09),

procesdeltager:

X,

og

Valentín Salmerón Sánchez (C-1/10),

* Processprog: spansk.

procesdeltager:

Y,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.-C. Bonichot, og dommerne K. Schiemann, L. Bay Larsen (refererende dommer), A. Prechal og E. Jarašiūnas,

generaladvokat: J. Kokott
justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 3. marts 2011,

efter at der er afgivet indlæg af:

— den spanske regering ved N. Díaz Abad, som befuldmægtiget

— den tyske regering ved T. Henze, J. Möller og S. Unzeitig, som befuldmægtigede

— den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocati dello Stato P. Gentili og L. Ventrella

— den nederlandske regering ved C. Wissels og M. de Ree, som befuldmægtigede

— den østrigske regering ved E. Riedl, som befuldmægtiget

— den polske regering ved M. Szpunar, som befuldmægtiget

— den svenske regering ved C. Meyer-Seitz og S. Johannesson, som befuldmægtigede

— Det Forenede Kongeriges regering ved H. Walker og J. Stratford, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved R. Troosters og S. Pardo Quintillán, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 12. maj 2011,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningerne om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 2, 8 og 10 i Rådets rammeafgørelse 2001/220/RIA af 15. marts 2001 om ofres stilling i forbindelse med straffesager (EFT L 82, s. 1, herefter »rammeafgørelsen«).

2 Anmodningerne er blevet indgivet under straffesager mod henholdsvis Magatte Gueye og Valentín Salmerón Sánchez, som begge er tiltalt for overtrædelse af en tillægsstraf i form af et forbud mod at nærme sig deres kvindelige offer, som havde været udsat for mishandling inden for familien, hvilken mishandling desuden gav anledning til, at de idømtes almindelig straf.

Retsforskrifter

EU-retlige forskrifter

3 Rammeafgørelsen er vedtaget på grundlag af navnlig artikel 31, stk. 1, EU, hvis litra c) bestemmer, at fælles handling vedrørende retligt samarbejde i kriminalsager bl.a. omfatter sikring af forenelighed mellem medlemsstaternes gældende regler, i det omfang det er nødvendigt for at forbedre samarbejdet.

4 Af tredje betragtning til rammeafgørelsen fremgår, at Det Europæiske Råd på sit møde i Tammerfors (Finland) den 15.-16. oktober 1999 fastsatte, at der bør udarbejdes minimumsstandarder for beskyttelse af ofrene for kriminalitet, navnlig for ofrenes adgang til domstolene og tilsvarende organer og deres ret til skadeserstatning.

5 Fjerde, ottende og niende betragtning til rammeafgørelsen er affattet som følger:

»(4) Medlemsstaterne bør foretage en indbyrdes tilnærmelse af deres love og administrative bestemmelser, i det omfang det er nødvendigt for at sikre ofre for forbrydelser et højt beskyttelsesniveau, uanset i hvilken medlemsstat ofrene befinder sig.

[…]

(8) Det er nødvendigt at foretage en indbyrdes tilnærmelse af regler og praksis for så vidt angår ofres stilling og deres vigtigste rettigheder, særlig retten til at blive behandlet med respekt for deres værdighed, retten til at give og modtage oplysninger, retten til at forstå og blive forstået, retten til at blive beskyttet på processens forskellige stadier […]

(9) Denne rammeafgørelse pålægger dog ikke medlemsstaterne pligt til at sikre ofre samme behandling som parterne i en retssag.«

6 Ifølge rammeafgørelsens artikel 1 forstås ved:

»a) »offer«: en fysisk person, som har lidt skade […], der er direkte forvoldt af handlinger eller undladelser, der strider mod en medlemsstats straffelov

[…]

c) »straffesag«: straffesager som defineret i den relevante nationale ret

[…]

e) »mægling i straffesager«: forsøg på, før eller under straffesagen, at finde en mindelig løsning mellem offeret og gerningsmanden, ved en kompetent persons mellemkomst.«

7 Rammeafgørelsens artikel 2, der har overskriften »Respekt og anerkendelse«, bestemmer i stk. 1:

»Hver medlemsstat sikrer, at ofrene har en reel og passende rolle i dets strafferetssystem. Hver medlemsstat gør fortsat sit yderste for at sikre, at ofre behandles med behørig respekt for deres personlige værdighed under processen, og anerkender ofrenes legitime rettigheder og interesser, navnlig i forbindelse med straffesager.«

8 Rammeafgørelsens artikel 3, der har overskriften »Ret til at blive hørt og tilvejebringe beviser«, bestemmer i stk. 1, at »[h]ver medlemsstat sikrer ofres mulighed for at blive hørt under processen og for at tilvejebringe beviser«.

9 Rammeafgørelsens artikel 8, der har overskriften »Ret til beskyttelse«, bestemmer:

»1. Hver medlemsstat sikrer et passende beskyttelsesniveau for ofre og i relevante tilfælde for deres familier […], navnlig med hensyn til deres sikkerhed og beskyttelse af deres privatliv, hvis de kompetente myndigheder finder, at der er alvorlig fare for hævnakter eller håndfaste beviser for, at nogen alvorligt ønsker at krænke deres privatliv.

2. Med henblik herpå og med forbehold af stk. 4 sikrer hver medlemsstat, at der om nødvendigt som led i retssagen kan træffes passende foranstaltninger til at beskytte ofrenes, deres familiers eller ligestillede personers privatliv, herunder beskytte dem mod fotografisk gengivelse.

3. Hver medlemsstat sikrer ligeledes, at kontakt mellem offeret og gerningsmanden i retsbygningerne undgås, medmindre straffesagen gør en sådan kontakt nødvendig. Når det er relevant for at opnå dette, sørger hver medlemsstat for, at der efterhånden i retsbygningerne indrettes særskilte venteværelser for ofrene.

4. Hver medlemsstat sikrer, at ofre, der har brug for beskyttelse mod følgerne af at afgive vidneforklaring i et offentligt retsmøde, efter en retskendelse kan vidne under forhold, der opfylder denne målsætning, på en hvilken som helst hensigtsmæssig måde, som er i overensstemmelse med den pågældende medlemsstats grundlæggende retsprincipper.«

10 Endelig bestemmer rammeafgørelsens artikel 10, stk. 1, at »[h]ver medlemsstat søger at fremme mægling i straffesager i forbindelse med lovovertrædelser, hvor den anser denne fremgangsmåde for hensigtsmæssig«.

Nationale bestemmelser

11 Código Penal (straffeloven), i den affattelse, som følger af Ley Orgánica 15/2003 por la que se modifica la Ley Orgánica 10/1995 (lov nr. 15/2003 om ændring af lov nr. 10/1995) af 25. november 2003 (BOE nr. 283 af 26.11.2003, s. 41842, herefter »straffeloven«), indeholder en artikel 48, som i stk. 2 fastsætter virkningerne af en tillægsstraf i form af et kontaktforbud, i henhold til hvilket gerningsmanden navnlig forbydes at nærme sig sit offer.

12 Straffelovens artikel 57 præciserer som følger, i hvilke tilfælde og på hvilke betingelser et eller flere af forbuddene omhandlet i nævnte artikel 48 henholdsvis kan (stk. 1), eller skal (stk. 2), pålægges:

»1. Domstolene kan for forbrydelserne drab, abort, vold, frihedsberøvelse, tortur og seksuelle krænkelser samt for forbrydelser mod den moralske integritet, privatlivet, retten til eget billede og hjemmets ukrænkelighed […], henset til gerningens grovhed eller gerningsmandens farlighed, i deres afgørelse pålægge et eller flere af de i artikel 48 omhandlede forbud […]

[…]

2. Såfremt forbrydelserne omhandlet i stk. 1, første afsnit, er begået mod en nuværende eller tidligere ægtefælle eller mod en person, der står eller har stået i forbindelse til den domfældte i et tilsvarende forhold, selv hvor der ikke har været fælles bopæl, […] skal straffen i artikel 48, stk. 2, [dvs. forbuddet mod at nærme sig offeret] under alle omstændigheder idømmes og have en varighed af ikke over ti år i tilfælde af alvorlige forbrydelser og ikke over fem år i tilfælde af mindre alvorlige forbrydelser […]«

13 Dette obligatoriske forbud finder anvendelse i en periode, der er mindst et år længere end varigheden af den idømte fængselsstraf eller i en periode, som er længere end seks måneder og kortere end fem år, hvis den idømte straf er af en anden art.

14 Minimumsvarigheden på seks måneder kan i visse tilfælde begrænses til en måned i henhold til straffelovens artikel 40, stk. 3, sammenholdt med denne lovs artikel 33, stk. 6.

15 Straffelovens artikel 468, stk. 2, som ændret ved Ley Orgánica 1/2004 de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género (lov nr. 1/2004 om foranstaltninger til samordnet beskyttelse mod vold mod kvinder) af 28. december 2004 (BOE nr. 313 af 29.12.2004, s. 42166, herefter »lov nr. 1/2004«), fastsætter en fængselsstraf på mellem seks måneder og et år for enhver, der ikke overholder en af de i straffelovens artikel 48 omhandlede straffe, når denne straf er idømt for en straffelovsovertrædelse, hvor offeret er en af de personer, der er nævnt i straffelovens artikel 173, stk. 2. Sidstnævnte bestemmelse nævner bl.a. ægtefæller eller personer med en tilsvarende følelsesmæssig tilknytning, selv når der ikke har været fælles bopæl.

16 Ley Orgánica 6/1985 del Poder Judicial (lov nr. 6/1985 om domstolene), som ændret ved lov nr. 1/2004 (herefter »lov nr. 6/1985«), bestemmer i artikel 82, stk. 1, at Audiencias Provinciales har kompetence på det strafferetlige område, navnlig med henblik på at træffe afgørelse i »[a]ppelsager, der i henhold til lov kan anlægges til prøvelse af afgørelser i straffesager, der er truffet af provinsens Juzgados de Violencia sobre la Mujer [de kompetente domstole på området for vold begået mod kvinder]«.

17 Artikel 87b, stk. 5, i lov nr. 6/1985, der er indsat ved lov nr. 1/2004, forbyder mægling i alle sager vedrørende lovovertrædelser begået inden for familien.

18 I henhold til artikel 792, stk. 3, i Ley de Enjuiciamiento Criminal (strafferetsplejeloven) er der ingen adgang til at iværksætte ordinær appel til prøvelse af afgørelser som dem, der skal træffes af den forelæggende ret som appelinstans i de sager, der er indbragt for den.

Retsforhandlingerne i hovedsagerne og de præjudicielle spørgsmål

19 Ved to domme afsagt i 2008 af Juzgado de lo Penal nº 23 de Barcelona (strafferetsafdeling nr. 23 ved førsteinstansretten i Barcelona) og i 2006 af Juzgado de Instrucción nº 7 de Violencia Sobre la Mujer de El Vendrell (førsteinstansret i straffesager nr. 7 i El Vendrell, afdeling specialiseret i voldsforbrydelser mod kvinder) blev Magatte Gueye og Valentín Salmerón Sánchez for mishandling begået inden for familien i tillæg til andre sanktioner idømt en tillægsstraf i form af et forbud mod at komme deres ofre nærmere end henholdsvis 1 000 m og 500 m, samt et forbud mod at kommunikere med offeret i en periode på 17 måneder i den første sag og 16 måneder i den anden sag.

20 Selv om de to domfældte havde kendskab til de forbud, de var blevet idømt i henhold til straffelovens artikel 57, stk. 2, genoptog de forholdsvis kort tid efter idømmelsen af disse tillægsstraffe samlivet med deres respektive ofre, hvilket skete efter ofrenes ønske. De domfældte fortsatte med at leve sammen med ofrene, frem til de blev anholdt, hvilket skete den 3. februar 2009 for Magatte Gueye og den 5. december 2007 for Valentín Salmerón Sánchez.

21 Ved domme afsagt henholdsvis den 11. februar 2009 og den 27. marts 2008 dømte Juzgado de lo Penal nº 1 de Tarragona (strafferetsafdeling nr. 1 ved førsteinstansretten i Tarragona) i henhold til straffelovens artikel 468, stk. 2, Magatte Gueye og Valentín Salmerón Sánchez for tilsidesættelse af tillægsstraffen om forbud mod at nærme sig deres offer.

22 Under appelsagerne iværksat til prøvelse af nævnte domme har den forelæggende ret hørt vidneudsagn fra de personer, der stod i forhold til Magatte Gueye og Valentín Salmerón Sánchez i flere år, inden de sidstnævnte blev idømt straffene, og dernæst ligeledes frem til deres anholdelse.

23 Under disse vidneudsagn har de pågældende erklæret, at de bevidst og af egen fri vilje besluttede at genoptage samlivet med de domfældte, på trods af at de domfældte var blevet idømt strafferetlige sanktioner for tidligere at have overfaldet dem.

24 Ifølge disse personer forløb samlivet med Magatte Gueye og Valentín Salmerón Sánchez helt normalt i flere måneder indtil de sidstnævntes anholdelse.

25 Ved appelsagerne til prøvelse af dommene afsagt af Juzgado de lo Penal nº 1 de Tarragona, der er iværksat for den forelæggende ret, har de domfældte nedlagt påstand om, at det fastslås, at en genoptagelse af samlivet med partnerens frie samtykke ikke udgør en tilsidesættelse af en tillægsstraf i form af et kontaktforbud.

26 Det er den forelæggende rets opfattelse, at en eventuel stadfæstelse af de ved første instans idømte straffe afhænger af, om det er foreneligt med rammeafgørelsen, at pålæggelsen af en foranstaltning i form af et kontaktforbud ved voldsforbrydelser begået inden for familien er obligatorisk, selv om ofrene er imod en sådan foranstaltning.

27 Ifølge nævnte ret kan det ikke bestrides, at et sådant kontaktforbud i visse tilfælde bør kunne pålægges, selv om det er i strid med ofrenes vilje. Den finder imidlertid, at det passende beskyttelsesniveau, som konkret bør tildeles et offer for en forbrydelse begået inden for familien, ikke kan indebære, at der uden undtagelse pålægges et kontaktforbud uden en forudgående bedømmelse af omstændighederne i hver enkelt sag, navnlig ikke når der er tale om mindre alvorlige lovovertrædelser.

28 Audiencia Provincial de Tarragona har på denne baggrund besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål, der er affattet enslydende i de to sager C-483/09 og C-1/10:

»1) Skal offerets ret til at blive forstået som omhandlet i ottende betragtning til [rammeafgørelsen] fortolkes som en positiv pligt for de statslige myndigheder, der er ansvarlige for retsforfølgning af og straf for forbrydelser, til at tillade, at offeret giver udtryk for sin vurdering, mening om og overvejelser vedrørende de direkte

virkninger på hendes liv, der kan følge af, at gerningsmanden, som hun har et familiemæssigt eller intenst følelsesmæssigt forhold til, idømmes sanktioner?

2) Skal artikel 2 i [rammeafgørelsen] fortolkes således, at [medlems]statens pligt til at anerkende offerets legitime rettigheder og interesser omfatter en forpligtelse til at tage hensyn til hendes mening, når de strafferetlige følger af processen centralt og direkte kan bringe udviklingen af hendes ret til fri udvikling af personlighed og privat- og familieliv i fare?

3) Skal artikel 2 i [rammeafgørelsen] fortolkes således, at de statslige myndigheder ikke kan undlade at tage hensyn til offerets frie vilje, hvis hun modsætter sig idømmelse eller opretholdelse af en foranstaltning om kontaktforbud, hvis gerningsmanden er et familiemedlem, og der ikke er konstateret en objektiv gentagelsesrisiko, og der er konstateret et personligt, socialt, kulturelt og følelsesmæssigt kompetenceniveau, som udelukker en prognose om underkastelse under gerningsmanden, eller skal nævnte foranstaltning under alle omstændigheder betragtes som passende under hensyn til disse forbrydelsers specifikke karakter?

4) Skal artikel 8 i [rammeafgørelsen], når den fastsætter, at hver medlemsstat sikrer et passende beskyttelsesniveau for ofre, fortolkes således, at den tillader generaliseret og obligatorisk idømmelse af foranstaltninger om kontaktforbud eller forbud mod kommunikation som tillægsstraf i alle de tilfælde, hvor offeret har været udsat for forbrydelser begået i hjemmet, under hensyn til disse overtrædelsers specifikke karakter, eller kræver artikel 8 derimod, at der foretages en individuel afvejning for i hvert enkelt tilfælde at identificere det passende beskyttelsesniveau under hensyn til de konkurrerende interesser?

5) Skal artikel 10 i [rammeafgørelsen] fortolkes således, at den generelt tillader at udelukke mægling i straffesager vedrørende forbrydelser begået inden for familien under hensyn til disse forbrydelsers specifikke karakter, eller skal mægling derimod tillades i disse sager, idet der i hvert enkelt tilfælde foretages en afvejning af de konkurrerende interesser?«

29 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 24. september 2010 blev sagerne C-483/09 og C-1/10 forenet med henblik på den mundtlige forhandling og domsafsigelsen.

Domstolens kompetence

30 Det fremgår af meddelelsen om Amsterdamtraktatens ikrafttrædelsesdato, offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* den 1. maj 1999 (EFT L 114, s. 56), at Kongeriget Spanien har fremsat en erklæring i henhold til artikel 35, stk. 2, EU, hvorved denne medlemsstat har godkendt Domstolens kompetence til at træffe præjudiciel afgørelse i henhold til bestemmelserne i artikel 35, stk. 3, litra a), EU, når den anmodes herom af enhver af denne medlemsstats nationale retter, hvis afgørelser ifølge de nationale retsregler ikke kan appelleres.

31 I henhold til strafferetsplejelovens artikel 792, stk. 3, kan de afgørelser, som den forelæggende ret skal træffe i hovedsagerne, ikke gøres til genstand for ordinær appel ifølge de nationale retsregler.

32 I overensstemmelse med artikel 10, stk. 1, i protokol nr. 36 om overgangsbestemmelser, der er knyttet som bilag til EUF-traktaten, forbliver Domstolens beføjelser i henhold til afsnit VI i EU-traktaten, i den affattelse, der fandt anvendelse inden

Lissabontraktatens ikrafttrædelse, de samme for så vidt angår en retsakt som rammeafgørelsen, der er vedtaget inden denne ikrafttrædelse, også når de er godkendt i henhold til artikel 35, stk. 2, EU.

33 Under disse omstændigheder har Domstolen i henhold til artikel 35, stk. 1, EU kompetence til at træffe præjudiciel afgørelse vedrørende den forelæggende rets anmodninger om fortolkning af rammeafgørelsen.

Formaliteten med hensyn til de præjudicielle spørgsmål

34 Den spanske og den italienske regering har principalt gjort gældende, at anmodningerne om præjudiciel afgørelse ikke kan antages til realitetsbehandling.

35 Den spanske regering har præciseret, at der i hovedsagerne ikke er tale om at pålægge et kontaktforbud i henhold til straffelovens artikel 57, stk. 2, og har herved for det første gjort gældende, at det ikke er nødvendigt at rejse spørgsmålet, om rammeafgørelsen er til hinder for obligatorisk pålæggelse af en sådan foranstaltning. Eftersom sagerne omhandler idømmelsen af en straf i henhold til straffelovens artikel 468, stk. 2, i forbindelse med tilsidesættelsen af et kontaktforbud, der tidligere er blevet pålagt, er de forelagte præjudicielle spørgsmål rent hypotetiske.

36 Den spanske regering har for det andet anført, at selv hvis det antages, at nævnte spørgsmål vedrører straffelovens artikel 468, stk. 2, følger det problem, der er rejst i hovedsagerne, ikke af denne bestemmelse i sig selv, men af en fortolkning af bestemmelsen foretaget af Sala de lo Penal del Tribunal Supremo (afdelingen for straffesager ved Spaniens øverste retsinstans) i en »ikke-bindende overenskomst« af 25. november 2008, hvoraf fremgår, at »kvindens samtykke ikke udelukker strafbarhed i henhold til

straffelovens artikel 468«. I realiteten omhandler de præjudicielle spørgsmål således fortolkningen af national ret, hvilket det ikke tilkommer Domstolen at udtale sig om inden for rammerne af en anmodning om præjudiciel afgørelse.

37 Den italienske regering har yderligere anført, at enhver fortolkning af rammeafgørelsen, som medfører en konflikt mellem denne og national ret, ikke kan løses ved en fortolkning af national ret, der er i overensstemmelse med rammeafgørelsens mål. En sådan overensstemmende fortolkning ville i givet fald være *contra legem*, hvilket ikke tillades i EU-retten. De præjudicielle spørgsmål er følgelig uden interesse og af hypotetisk karakter.

38 Det bemærkes herved, at i lighed med, hvad der gælder i henhold til artikel 267 TEUF, er en præjudiciel forelæggelse for Domstolen i henhold til artikel 35, stk. 3, litra a), EU betinget af, at den nationale ret »skønner, at en afgørelse af dette spørgsmål er nødvendig, før den afsiger sin dom«, hvorfor Domstolens praksis vedrørende formaliteten med hensyn til præjudicielle spørgsmål forelagt i henhold til artikel 267 TEUF i princippet kan overføres på anmodninger om præjudicielle afgørelser, der er forelagt Domstolen i medfør af artikel 35 EU (jf. i denne retning dom af 16.6.2005, sag C-105/03, Pupino, Sml. I, s. 5285, præmis 29).

39 Inden for rammerne af det samarbejde, der i henhold til artikel 267 TEUF er indført mellem Domstolen og de nationale retter, tilkommer det udelukkende den nationale ret, for hvilken tvisten er indbragt, og som har ansvaret for den retsafgørelse, som skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, såvel om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de stillede spørgsmål vedrører fortolkningen af EU-retten, er Domstolen derfor principielt forpligtet til at træffe afgørelse

(jf. bl.a. dom af 15.12.1995, sag C-415/93, Bosman, Sml. I, s. 4921, præmis 59, og af 12.5.2011, sag C-391/09, Runevič-Vardyn og Wardyn, Sml. I, s. 3787, præmis 30).

40 Med hensyn til den opgave, som Domstolen i henhold til artikel 267 TEUF er tillagt, gælder imidlertid, at den ikke kan træffe afgørelse vedrørende spørgsmål stillet af en national ret, når det bl.a. klart fremgår, at den ønskede fortolkning af de EU-retlige bestemmelser i spørgsmålene savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, eller når problemet er af hypotetisk karakter (jf. i denne retning dom af 9.10.2008, sag C-404/07, Katz, Sml. I, s. 7607, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).

41 I den foreliggende sag tilsigter de spørgsmål, som den forelæggende ret har forelagt, at fastslå, om selve sanktionen, der består i et obligatorisk kontaktforbud, der idømmes som en tillægsstraf, er forenelig med rammeafgørelsen. Denne ret finder nemlig, at det inden for rammerne af en straffesag vedrørende tilsidesættelse af et tidligere pålagt kontaktforbud er nødvendigt at efterprøve, om denne obligatoriske straf, på grundlag af hvilken den skal nå frem til en domfældelse, i sig selv er i strid med rammeafgørelsen. På denne baggrund forekommer de forelagte spørgsmål ikke hypotetiske.

42 Det bemærkes desuden, at Domstolen med henblik på besvarelsen af de forelagte spørgsmål lægger den forelæggende rets fortolkning af de omhandlede nationale bestemmelser til grund, uden hverken at kunne stille spørgsmålstegn herved eller at kunne efterprøve, om den er korrekt.

43 Endelig har den spanske regering i sit skriftlige indlæg anført, at den fortolkning af straffelovens artikel 468, stk. 2, som Sala de lo Penal del Tribunal Supremo har anlagt i sin overenskomst af 25. november 2008, i princippet ikke fratager retterne muligheden for at forkaste en sådan fortolkning, såfremt det kan begrundes. I tilfælde af, at Domstolen besvarer de forelagte spørgsmål med, at rammeafgørelsen er til hinder for en national foranstaltning som den i hovedsagerne omhandlede, er det således — i

modsætning til, hvad den italienske regering har gjort gældende — ikke åbenbart, at de nationale bestemmelser i hovedsagerne nødvendigvis ikke kan fortolkes i overensstemmelse med rammeafgørelsen.

44 Under disse omstændigheder er det ikke åbenbart, at den af den forelæggende ret ønskede fortolkning af rammeafgørelsen ikke har nogen forbindelse med realiteten i hovedsagerne eller deres genstand, eller at problemet er hypotetisk.

45 Anmodningerne om præjudiciel afgørelse kan derfor antages til realitetsbehandling.

De præjudicielle spørgsmål

Første til fjerde spørgsmål

46 Inden behandlingen af de første fire spørgsmål bemærkes, at ottende betragtning til rammeafgørelsen, som er genstand for det første spørgsmål, ikke i sig selv er retligt bindende (jf. dom af 25.2.2010, sag C-562/08, Müller Fleisch, Sml. I, s. 1391, præmis 40).

47 Det bemærkes i øvrigt, at den forelæggende ret formelt set har begrænset andet til fjerde spørgsmål til fortolkningen af rammeafgørelsens artikel 2 og 8. En sådan omstændighed er imidlertid ikke til hinder for, at Domstolen oplyser den om momenter

angående fortolkningen af EU-retten — også selv om disse i den foreliggende sag vedrører en anden bestemmelse i nævnte rammeafgørelse — som kan være til nytte ved afgørelsen af de sager, der verserer for den, uanset om den forelæggende ret henviser til dem i sine spørgsmål (jf. i denne retning dom af 5.5.2011, sag C-434/09, McCarthy, Sml. I, s. 3375, præmis 24).

48 Herved bemærkes, at selv om medlemsstaterne i henhold til rammeafgørelsens artikel 2 er forpligtet til at anerkende ofrenes legitime rettigheder og interesser, er det imidlertid i medfør af dens artikel 3, stk. 1, sammenholdt med ottende betragtning til rammeafgørelsen, at medlemsstaterne skal sikre ofrene mulighed for at blive hørt under straffeprocessen.

49 Det kan hermed lægges til grund, at den forelæggende ret med sine fire første spørgsmål, som behandles samlet, nærmere bestemt ønsker oplyst, om rammeafgørelsens artikel 2, 3 og 8 skal fortolkes således, at de er til hinder for, at gerningsmænd, som har begået vold inden for familien, idømmes en sanktion i form af et obligatorisk kontaktforbud med en minimumsvarighed, som i en medlemsstats straffelovgivning er foreskrevet som tillægsstraf, selv om ofrene for volden er imod anvendelsen af en sådan sanktion.

50 I denne forbindelse bemærkes, at rammeafgørelsen ikke indeholder nogen bestemmelser om, hvilke former for straf og hvilken strafudmåling medlemsstaterne skal fastsætte i deres lovgivning med henblik på at sanktionere straffelovsovertrædelser.

51 Hertil kommer den omstændighed, at rammeafgørelsen intet indeholder, der kunne tyde på, at EU-lovgiver inden for rammerne af de beføjelser, der er tillagt denne ved EU-traktaten, har tilsigtet en harmonisering eller i det mindste en indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning med hensyn til strafferetlige sanktioners art og udmåling.

52 Som det fremgår af tredje og fjerde betragtning til rammeafgørelsen, tilsigter den blot, at der inden for rammerne af straffesager som defineret i rammeafgørelsens artikel 1, litra c), udarbejdes minimumsstandarder for beskyttelse af ofrene for straffelovsovertrædelser, og at disse sikres et højt beskyttelsesniveau, navnlig hvad angår deres adgang til domstolene og tilsvarende organer.

53 Niende betragtning til rammeafgørelsen præciserer desuden, at rammeafgørelsens bestemmelser ikke pålægger medlemsstaterne pligt til at sikre ofre samme behandling som parterne i en retssag.

54 Hvad angår struktur og indhold er rammeafgørelsen karakteriseret ved, at den i artikel 2 på generel vis opregner de hovedmål, som skal gennemføres med henblik på beskyttelse af ofre, og dernæst i de følgende artikler præciserer forskellige rettigheder, hovedsageligt processuelle, som ofrene skal sikres under straffesagen.

55 Rammeafgørelsens bestemmelser skal fortolkes på en sådan måde, at de grundlæggende rettigheder respekteres, hvorunder navnlig bør nævnes retten til respekt for privatliv og familieliv, som er fastsat i artikel 7 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (jf. bl.a. Pupino-dommen, præmis 59, og Katz-dommen, præmis 48).

56 Forpligtelserne i rammeafgørelsens artikel 2, stk. 1, har til formål at sikre, at offeret faktisk kan tage del i straffesagen i tilstrækkeligt omfang, hvilket ikke indebærer, at et obligatorisk kontaktforbud som det i hovedsagerne omhandlede ikke kan pålægges i strid med offerets holdning hertil.

57 Rammeafgørelsens artikel 3, som pålægger medlemsstaterne at sikre ofres mulighed for at blive hørt under processen og for at tilvejebringe beviser, overlader medlemsstaterne en vid skønsbeføjelse med hensyn til den konkrete fremgangsmåde for virkeliggørelsen af dette mål (jf. i denne retning Katz-dommen, præmis 46).

58 Med henblik på at undgå, at rammeafgørelsens artikel 3, stk. 1, for en stor del fratages sin effektive virkning, og at forpligtelserne i rammeafgørelsens artikel 2, stk. 1, tilsidesættes, må disse bestemmelser imidlertid under alle omstændigheder indebære, at offeret kan afgive et udsagn i forbindelse med straffesagen, og at dette udsagn kan indgå som bevis (Katz-dommen, præmis 47).

59 Med henblik på at sikre, at offeret faktisk kan tage del i straffesagen i tilstrækkeligt omfang, må offerets ret til at blive hørt, ud over muligheden for objektivt at skildre begivenhedsforløbet, omfatte retten til at give udtryk for sine synspunkter.

60 Den processuelle ret til at blive hørt i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i rammeafgørelsens artikel 3, stk. 1, tillægger ikke ofrene nogen ret med hensyn til valget af, hvilken form for straf gerningsmanden i henhold til de nationale strafferetlige bestemmelser bør ifalde, og heller ingen ret med hensyn til straffens udmåling.

61 Herved bemærkes, at den strafferetlige beskyttelse mod vold begået i hjemmet, som en medlemsstat sikrer ved udøvelsen af sine straffebeføjelser, har til formål at beskytte ikke blot offerets interesser, således som de opfattes af offeret, men ligeledes almene samfundsinteresser.

62 Heraf følger, at rammeafgørelsens artikel 3 ikke er til hinder for, at den nationale lovgiver foreskriver obligatoriske straffe med en minimumsvarighed, navnlig ikke når andre interesser end offerets egne skal tages i betragtning.

63 Hvad endelig angår rammeafgørelsens artikel 8 fremgår det af dens stk. 1, at den tilsigter at sikre »et passende beskyttelsesniveau for ofre«, navnlig med hensyn til deres sikkerhed og beskyttelse af deres privatliv, hvis de kompetente myndigheder finder, at der er »alvorlig fare for hævnakter eller håndfaste beviser for, at nogen alvorligt ønsker at krænke deres privatliv«.

64 Med henblik herpå tilsigter de beskyttelsesforanstaltninger af forebyggende og praktisk art, som er anført i nævnte artikel 8, stk. 2-4, at sikre, at offeret faktisk kan tage del i straffesagen i tilstrækkeligt omfang, uden at denne deltagelse bringes i fare som følge af risici for offerets sikkerhed og privatliv.

65 I lighed med rammeafgørelsens artikel 2 og 3 indeholder rammeafgørelsens artikel 8 ingen forpligtelse for medlemsstaterne til at fastsætte bestemmelser i deres nationale straffelovgivning, som tillader offeret at øve indflydelse på, hvilken straf den nationale ret skal idømme gerningsmanden.

66 Den beskyttelse, der er omhandlet i nævnte artikel 8, har navnlig til formål under straffesagen på »passende« vis at beskytte offeret eller en person med tilknytning til offeret mod gerningsmanden.

67 Rammeafgørelsens artikel 8 skal ikke forstås således, at medlemsstaterne ligeledes er forpligtet til at beskytte ofrene mod de indirekte virkninger, som de straffe, der af den nationale ret idømmes gerningsmanden, kan have på et senere tidspunkt.

68 Rammeafgørelsens artikel 8 kan følgelig ikke fortolkes således, at den begrænser medlemsstaternes valg af, hvilke strafferetlige sanktioner de foreskriver i deres interne retsorden.

69 Endelig bemærkes, at selve forpligtelsen til at pålægge en foranstaltning i form af et kontaktforbud i henhold til den i hovedsagerne omhandlede nationale materielle ret ikke er omfattet af rammeafgørelsens anvendelsesområde, og den kan dermed under alle omstændigheder ikke bedømmes i henhold til bestemmelserne i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.

70 Henset til ovenstående betragtninger, skal de første fire spørgsmål besvares med, at rammeafgørelsens artikel 2, 3 og 8 skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for, at gerningsmænd, som har begået vold inden for familien, idømmes en obligatorisk sanktion i form af et kontaktforbud med en minimumsvarighed, der i en medlemsstats straffelovgivning er foreskrevet som tillægsstraf, selv om ofrene for volden er imod anvendelsen af en sådan sanktion.

Det femte spørgsmål

71 Med det femte spørgsmål i begge sager ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om rammeafgørelsens artikel 10 skal fortolkes således, at den under hensyn til den specifikke karakter af lovovertrædelser begået inden for familien tillader medlemsstaterne at udelukke mægling i alle straffesager vedrørende sådanne lovovertrædelser.

72 Det bemærkes herved, at ud over at artikel 34, stk. 2, EU overlader det til de nationale myndigheder at bestemme form og midler for gennemførelse af det mål, som ønskes

opnået med rammeafgørelser, begrænser rammeafgørelsens artikel 10, stk. 1, sig til at pålægge medlemsstaterne at søge at fremme mægling i straffesager i forbindelse med lovovertrædelser, »hvor [de] anser denne fremgangsmåde for hensigtsmæssig«, således at valget af lovovertrædelser, for hvilke der kan anvendes mægling, henhører under medlemsstaternes skøn (jf. dom af 21.10.2010, sag C-205/09, Eredics og Sápi, Sml. I, s. 10231, præmis 37).

73 Rammeafgørelsens artikel 10, stk. 1, tillader således medlemsstaterne at udelukke mægling i alle sager vedrørende lovovertrædelser begået inden for familien, således som det er fastsat i artikel 87b, stk. 5, i lov nr. 6/1985.

74 Det følger nemlig af selve ordlyden af nævnte artikel 10, stk. 1, og af den vide skønsbeføjelse, som rammeafgørelsen giver de nationale myndigheder med hensyn til den konkrete fremgangsmåde for virkeliggørelsen af dens mål, at den nationale lovgiver ved at vælge at udelukke anvendelse af mæglingsproceduren for en bestemt type af lovovertrædelser ikke har overskredet sin skønsbeføjelse, idet dette valg er begrundet i strafferetspolitiske hensyn (jf. analogt Eredics og Sápi-dommen, præmis 38).

75 Det skal tilføjes, at medlemsstaternes skøn kan være begrænset af forpligtelsen til at anvende objektive kriterier ved fastlæggelsen af, for hvilke typer lovovertrædelser de skønner, at mægling er en uhensigtsmæssig fremgangsmåde. Der er imidlertid intet, der antyder, at udelukkelsen af mægling i henhold til lov nr. 6/1985 er baseret på kriterier, der ikke er objektive.

76 Henset til ovenstående betragtninger, skal det femte spørgsmål besvares med, at rammeafgørelsens artikel 10, stk. 1, skal fortolkes således, at den under hensyn til den særlige karakter af lovovertrædelser begået inden for familien tillader medlemsstaterne at udelukke mægling i alle straffesager vedrørende sådanne lovovertrædelser.

Sagsomkostningerne

77 Da sagernes behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

1) Artikel 2, 3 og 8 i Rådets rammeafgørelse 2001/220/RIA af 15. marts 2001 om ofres stilling i forbindelse med straffesager skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for, at gerningsmænd, som har begået vold inden for familien, idømmes en obligatorisk sanktion i form af et kontaktforbud med en minimumsvarighed, der i en medlemsstats straffelovgivning er foreskrevet som tillægsstraf, selv om ofrene for volden er imod anvendelsen af en sådan sanktion.

2) Artikel 10, stk. 1, i rammeafgørelse 2001/220 skal fortolkes således, at den under hensyn til den særlige karakter af lovovertrædelser begået inden for familien tillader medlemsstaterne at udelukke mægling i alle straffesager vedrørende sådanne lovovertrædelser.

Underskrifter